

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev 84

Maribor, sredo, dne 20. oktobra 1937

Leto XII

Pred popolnim zblizanjem med JNS in JRZ

V zadnjem uvodniku smo razložili, da so vrhovni voditelji bivše SLS od 1928. leta dalje odločno na stališču nacionalnega in državnega edinstva, ki je glavna točka programa JRZ, v katero so ob njeni ustanovitvi kompaktno vstopili in dobili tako v vodstvu stranke kakor v vladi tudi najodgovornejša mesta. V duhu tega programa JRZ so tudi že izvedli v zadnjih dveh letih več reform, ki spopolnjujejo državno in gospodarsko centralizacijo: tako se steka davek na poslovni promet iz vseh banovin v Beogradu, odkoder ga potem vlada razdeli po svojem preudarku na razne kraje, privilegirana agrarna banka, likvidacija kmečkih dolgov, zakon o cestah in vse druge uredbe Stojadinovičeve vlade urejajo stekanje vsega denarja v centralne blagajne, odkoder se vodi vsa finančna gospodarska in prosvetna politika za vse kraje v državi.

Najnovejši zakon o zadrukah prav tako določa, da se zbirajo prihranki iz vseh združenih ustanov v novi centralni Zadrugi banki v Beogradu.

Po istem smiselnem centralnem načrtu so se s sodelovanjem države ustanovila ali znatno povečala velika industrijska, posebno železarska, lesna in razna podjetja za predelovanje važnih rud v Srbiji in Bosni.

Tako moramo priznati JRZ, da se razlikuje od JNS pri delu. Obe stranki imata enak centralističen program glede državne ureditve. Toda JRZ je storila dejansko za centralizem mnogo več kakor JNS in je v kratkem času centralizirala poslovanje na vseh tistih področjih, kjer prej centralizem še ni bil izveden in praktično uveljavljen.

Kakor piše nedeljski »Slovenec«, je JRZ, tudi njen slovenski del, odločena, da brani centralistično ureditev tudi proti podpisnikom zagrebskega sporazuma. Slovenskim jenesarjem očita, da JNS v Ljubljani niti z eno besedo še ni obsodila zagrebskega sporazuma. Ta očitek polovičarstva in neiskrenosti centralistični JNS je s strani »Slovenca« gotovo upravičen.

In ko »Slovenec« tako utemeljeno napada slovenske jenesarje, da v nasprotju z beograjskimi tovariši niso dovolj odločni v obrambi centralizma in unitarizma, da je JRZ v celoti tako v Beogradu kakor v Ljubljani odločno proti državnim reformam, kakor jih je zahtevala združena opozicija, in za ohranitev sedanje ustave, ki jamči centralistično ureditev države. »Slovenec« pravi:

»JRZ ni nikdar dajala izjav, da bi sedanja vlada morala biti večna, toda ti krogi (namreč JRZ, naša opomba) so vedno smatrali in smatrajo tudi danes, da sedanje ustave v nobenem primeru ni mogoče spremeniti do krajeve polnoletnosti... Jasno je samo to, da je treba iti po pravi poti, to je poti, ki jo določa sedanja ustava« (podčrtali mi).

Kakor vidimo, so se razmere razvile toliko daleč, da se je tudi slovenski del JRZ odločno postavil na stališče narodnega jedinstva in da je danes po mnenju samega »Slovenca« med JNS in JRZ samo še ta razlika, da vsa JRZ energično in vztrajno zagovarja centralistično ureditev, dočim »hoče JNS biti čudovito elastičen.« Torej ko postane tudi JNS tako

Francoski socialisti najmočnejše zasidrani med ljudstvom

Francoski socialisti —

Razmerje glasov pri francoskih kantonskih volitvah dne 10. oktobra

1.657.088 glasov

Pri prvih kantonskih volitvah v Franciji je kandidirala vsaka stranka samostojno. Te volitve kažejo razmerje števila glasov posameznih strank, dočim so pri ožjih volitvah 17. t. m. pristaši ljudske fronte glasovali za skupne kandidate.

Pri prvih volitvah je dobila največ glasov socialistična stranka in sicer 1.657.088 glasov ali 21.32 odst. vseh oddanih glasov; potem je dobila radikalnosocialistična stranka

1.608.793 (20.7 odst.); republikanska zveza 1.193.125 (15.43 odst.); komunisti 1.088.502 (14 odst.); vse druge stranke so dobile le 760.000 glasov. Med njimi je dobil kričavi De la Rocque le 296.537 glasov.

Končni rezultat volitev

V nedeljo, dne 17. t. m. so bile v Franciji ožje kantonske in okrožne volitve.

Za ljudsko fronto so bile te volitve zaupnica vladi ljudske fronte, ker so koalirane stranke pridobile znatno število novih mandatov, zlasti jih je dobila socialistična stranka 71, tako, da imajo po teh volitvah 234 mandatov. Volitve so bile le delne ali dopolnilne v 80 okrožjih.

Komunisti so pridobili 31 mandatov; izgubili so pa največ radikalni socialisti (42), republikanski levičarji (34) in neodvisni radikali (26).

Pregled mandatov po strankah v pokrajinskih skupščinah:

Dobili so	mandatov	Novih	Izgubili
socialisti	234	71	0
komunisti	41	31	0
rep. soc. zveza	46	0	11
neodv. socialisti	15	0	5
rad. disidenti	2	1	0
rad. socialisti	526	0	42
neodv. radikali	119	0	26
ljud. demokrati	20	2	0
repub. levičarji	207	0	34
repub. demokrati	240	9	0
konservativci	59	0	7
fašist. La Rocque	14	10	0
fašist. b. k. Doriot	2	1	0

Pregled mandatov po strankah v okrajnih svetih:

Socialisti	109	84	0
komunisti	66	43	0
rep. soc. zveza	31	—	7
neodv. soc.	15	—	18
radik. disidenti	5	2	0
radik. soc.	544	—	27
ljudski demokr.	54	9	0
repub. lev.	237	—	78
rep. dem. zveza	391	10	0
konservativci	68	2	0
La Rocque	29	23	0
Doriot	2	1	0
alzaški avt.	0	0	0

Socialisti so dosegli največje število glasov izmed strank, ki so se udeležile volilnega boja radi volilne geometrije pa niso dosegli temu odgovarjajoče število mandatov.

Ta pomembna volilna zmagá socialistov dokazuje, kako močilen je vpliv socialistov v republikah in kako zlagana so bila vsa poročila o zatonu socializma v Franciji, strmoglavljenju Bluma itd.

Danes mora tudi reakcionarno časopisje izven mej Francije priznati, da so socialisti in vlada ljudske fronte odnesli veliko zmago.

Pred veliko reformo v Bolgariji?

Protest proti reakcionarnemu vrhovnemu redu.

Bolgarski notranji minister je v svoji izjavi pojasnil načrt novega parlamentarnega volilnega reda, ki naj izključuje sodelovanje političnih strank ter temelji na načelu osebnih kandidatur. Voditelji razpuščenih strank, socialne demokracije in vseh drugih strank, celo fašistični Cankov, so izdelali protest proti nameravani

reformi. Protest je podpisalo 18 voditeljev. Dvorni pisarni ga je izročil bivši minister Danilov ob povratku kralja v Sofijo. Protest imenuje namero za skrajno reakcionarno ter zahteva demokratične volitve za odgovorni parlament. V vladi sami je zaradi volilne reforme veliko nesoglasje.

Anketa o delovnem času

Za skrajšanje delovnika.

Dne 30. oktobra t. l. sklicuje ministristvo za socialno politiko v Zagreb anketo o delovnem času osebja v trgovskih, obrtnih in drugih obratih. Na anketo so povabljene organizacije delodajalcev in delavcev. Delavske in nameščenske organizacije zahtevajo izpremembo sedanje naredbe o odpiranju in zapiranju obratov ter o delovnem času pomožnega osebja, da se zamenja z novo, ki bi skrajševala

dosledna, kakor je JRZ, lahko obe stranki nastopita kot eno telo. To bi bil vsekakor velik korak naprej k razčiščenju političnih razmer v državi, posebno pa še v Sloveniji, kjer so pristaši bivše, prave SLS še vedno oklevali, namesto da bi spoznali, da v JRZ ni mesta za njihove nazore in politiko.

delovni čas v obrtnih in trgovskih obratih. Nameščenske organizacije zahtevajo uvedbo sedemurnega delavnika, ki naj bo poleti in pozimi neprekinjen.

Nemoralni nemški fašizem v ČSR

»Zunanji minister« Henleina, Rutha in njegovi prijatelji pod ključem.

Policija v Reichenburgu je zaprla »zunanjega ministra« Rutha in še 15 njegovih tovarišev radi homoseksualnosti. Rutha in njegovi tovariši so bili vzgojitelji mladine v organizacijah nemškega fašističnega gibanja v ČSR. Aretacija je izzvala velik škandal, kajti Rutha je bil v resnici zunanje-politični predstavnik Henleinove stranke.

Volilni uspeh angleške delavske stranke

Konservativci propadeli.

Pri dopolnilni volitvi v london-skem volilnem okraju Islington je bil izvoljen kandidat delavske stranke v parlament s 13.523 glasovi, konservativni kandidat je dobil 12.227 glasov. Prej je pripadal mandat konservativni stranki.

Po splošnih volitvah se je doslej izvršilo 38 nadomestnih volitev. Konservativci so od teh izgubili 9 mandatov. Delavska stranka jih je pridobila 6, 2 neodvisni, enega neodvisni konservativci.

Japonci v škripcih

40.000 Japoncev obkoljenih.

V severozapadnem delu Šansija so kitajske čete obkolile divizijo japonske vojske 40.000 mož. Kitajske čete so prišle v stik s severno rdečo armado, ki je operirala za hrbtom japonskih čet.

Pred šangajem napadajo Kitajci.

Tudi pred šangajem so prešli Kitajci v napad in so na mnogih krajih potisnili Japonce nazaj.

Diplomatska vojna.

Med tem se nadaljujejo poskusi velesil za likvidacijo japonsko-kitajske vojne in neka poročila tudi trdijo, da se vrše direktna pogajanja med Japonci in Kitajci.

8. Kongres internacionalne živilskih delavcev v Parizu

Preko 300.000 članov

Dne 18. in 19. septembra t. l. je zasedal v Parizu 8. kongres internacionalne živilskih delavcev.

Dne 31. decembra 1936 je bilo priključenih internacionali 30 zvez v 20 državah s skupno 300.274 članov; v primeri z lanskim letom se je zvišalo število članstva za 131.427 članov (77.2%). Porast članstva je pripisati na račun francoske zveze živilskih delavcev, ki je štela l. 1935 samo 6.175 članov, v l. 1936 pa že 135.000 članov ali 2000% več! Porast članstva pa zaznamujejo tudi ostale dežele. Kongres se je ponovno izrekel za prepoved nočnega dela, prepoved nošenja tovorov težjih od 75 kg, odpravo plačevanja mezde v naturi (hrana in stanovanje pri mojstru), za 40urni delovnik in proti vojni, za razorožitev in proti fašizmu.

Zaščita denarnih zavodov poteče dne 23. novembra. Veljavna naredba najbrže ne bo podaljšana.

Ogroženi angleški interesi — angleške grožnje

Govor zunanjega ministra Edna

Angleški zunanji minister Eden je imel v petek, dne 15. t. m. shod v Llandudno, na katerem je govoril tudi o španskem vprašanju. Rekel je, da je Anglija proti vsaki intervenciji v Španiji, kar pa ne pomeni, da je ravnodušna napram dogodkom, ki se tam kaj odigravajo. Angliji ne more biti vseeno, kakšno politiko bo vodila bodoča španska vlada in kako bodo zaščiteni njeni življenjski interesi v Sredozemskem morju. Vlada je pristala na to, da se še enkrat poizkusi z reševanjem vprašanja v odboru za nevmešavanje, ako pa se ne najde rešitev, ki se ne da več odlašati, potem si ne smemo zakrivati resnosti položaja.

S tem je poudaril Eden važnost zveze s Francijo, s čemer se je popolnoma izpremenil položaj, kakor je postal še l. 1935. Ne gre samo za sorodne interese obeh držav, ampak za enotno stališče obeh evropskih demokracij, ki se vedno bolj zavedata, da sta poklicani čuvarici velike tradicije, ki jo je treba ohraniti.

Anglija se ne briga zato, kakšno obliko vladavine imajo posamezne države.

Ako nimamo mi namena drugim državam vsiliti demokracije, naj nam tudi druge države nikar ne vsiljujejo fašizma.

Anglija ostane svobodna demokracija. Ohranitev demokracije pa je združena z žrtvami. Zelo se veselim

napredka v oborožitvi. Želim, da bi bil odstranjen vsak nesporazum z Nemčijo in Italijo, toda imeti moramo jamstvo, da radi tega ne bo nastopilo poslabšanje v kakšnem drugem pravcu. Živimo v času, ko se javno govori, da nemir v mednarodnih odnosih onemogoča, da bi se preprečilo nezakonitosti v enem ali drugem delu sveta. V tem tiči nevarnost, toda tisti, ki v tem uživajo, bodo prej ali slej sami postali žrtve te politike. V sedanjem položaju ne smemo zahtevati ničesar, kar je nemogoče, ker bi sicer izzvali posledice, ki jih hočemo preprečiti.

Za odpoklic prostovoljcev

Francoski poslanik Corbin je v odboru za nevmešavanje predložil v imenu svoje vlade:

Boji na vseh frontah

Zadnje dni poroča valencijska vlada, da so se razvneli boji na vseh frontah. Na aragonski fronti, pri Saragosi, je Franco začel z napadi, da prepreči napredovanje vladinih čet in če mogoče, udari proti Barceloni ali pa proti Valenciji. Uspehe, ki jih je dosegel na nekaterih mestih, so republikanci zopet izravnavali.

V Asturiji hoče Franco zadati hrabrim braniteljem čim težje udarce, da bi likvidiral to fronto. Asturci in Baski se junaško bore proti silni premoči.

1. takojšen odpoklic prostovoljcev pod mednarodnem nadzorstvom;
2. po umiku priznanje pravic bojujočih strank obema taboroma;
3. umik prostovoljcev naj se izvrši v sorazmerju števila prostovoljcev v obeh taborih;
4. preprečiti je treba nadaljnje dovoze čet;
5. vzpostavi se nevtralna kontrolna komisija.

Italijani se izmikajo

Italijani trdijo, da je njihovih »prostovoljcev« (katerim pošilja duce ob vsaki priliki svoje pozdrave) samo 40.000 in da je na strani valencijske vlade še enkrat toliko tujcev. To se pravi, da bi Italijani radi dosegli odpoklic tujih čet v nasprotnem sorazmerju.

Boji na ostalih frontah so skoro gotovo manj pomembni in imajo samo lokalni značaj. — Gre za popravilo frontnih položajev, ker se obe vojski pripravljata na prezimovanje. Zima na španski visoki planoti je zelo huda in slična sibirski.

Množe se napadi italijanskih in nemških letalcev na odprta mesta. Njihove bombe grdo mesarijo reвно špansko ljudstvo. Vjeti piloti izjavljajo, da služijo pri Francu na povelje svojih vlad.

—//—

Naši v Franciji

Lievin, 2. oktobra 1937

Ker se po raznih meščanskih listih vedno in vedno napada vlado ljudske fronte in njene predstavnike, posebno s. Leona Bluma, si mi razredno zavedni delavci štejemo v dolžnost, da nekoliko odgovorimo na te napade.

Kako upliva brezvestno pisanje takih listov na slabo informirane ljudi, smo imeli priliko slišati v času, ko je s. Blum podal demisijo prve resnično narodne vlade.

Takrat si je nekdo od teh duševno bolnih privoščil s. Bluma, češ, sedaj je pa moral iti, ker je tako razmetaval denar. Mi bi tem ljudem svetovali, naj namesto onih listov čitajo naše delavske, pa bodo bolje informirani kam in kako je s. Blum razmetal milijone. Seveda po mnenju gotovih ljudi in listov bi bil bolje napravil, da bi bil nam delavcem vzel, pa tistim dal, ki so nas že leta in leta brezvestno izkoriščali in bi nas še danes, ko bi skupna borba zavednega delavstva ne bila temu napravila konec.

Slišimo, da se je nekdo od tistih, ki so šli na izlet v Jugoslavijo, pritoževal, da v Franciji otroci kruha stradajo. Takšnim ljudem bi svetovali, da ob priliki pogledajo po kolonijah naše kompanije, pa bodo videli koliko kruha otroci vstran zmečejo, pa ne suhega, ampak namazanega.

Konstatiramo, da v Franciji med vojno niso poznali kart za kruh, kakor je bil to slučaj v drugih deželah.

V »Domovini« (št. 38) se je nekdo upal celo napisati, da bi marsikdo rajše jedel doma črni kruh, kakor pa tukaj belega. Tem ljudem bi svetovali, da naj le napravijo prostor, bodo pa drugi brezposelni morebiti bolj zadovoljni, ko bodo lahko jedli bel kruh, namesto njih.

Imamo še dosti takšnih slučajev. Ne maramo se pa baviti z njimi, ker vemo, da bo zavedno delavstvo ob priliki napravilo red.

V ogledalu

Demagogija jih tepe. Na zadnjem sestanku v dvorani »Semen« so načeli po predavanju »Vzajemnosti« neki fantje, med njimi posebno glasno nek Hrvat, diskusijo o tem in onem, kaj vse jim ni po volji v našem pokretu, zlasti strokovnem in pa pri »Delavski Politiki«. Na vprašanje, kaj jim »Delavska Politika« ne piše prav, so se zvižgali sem in tja, kakor že pač takšni in podobni nergači delajo. Niso vedeli ničesar pravega odgovoriti, dokler niso prišli na »Bat'o«, češ, zakaj delavski list objavlja inserate »Bat'e« in s tem podpira kapitaliste? Objavljen je inseratov v delavskih listih je že davno razčiščen vprašanje. Ljudje, ki ne znajo drugega kot zabavljati, tega seveda ne vedo. Ako boš vprašal takega človeka, koliko ljudi je že odgovoril, da ne kupujejo Bat'a čevljev, ti ne bo mogel povedati niti enega, najbrž je celo sam med tistimi, ki kupujejo Bat'a čevlje. Socialističen tisk prinaša inserate, ne da bi se s tem kakorkoli obvezal napram inserentom. Pa tudi inozemski komunistični tisk dela isto. Zabavljačem v Kranju pa se je zgodila še druga neprijetnost. Ni še petelin trikrat zapel, ko je izšla »Neodvisnost«, od njih priporočano glasilo, z velikanskim inseratom Bat'e. Tako so prejeli odgovor od tam, kjer so ga najmanj pričakovali. Sedaj bo seveda treba najti drugo kost za »diskusijo«.

Doma in po svetu

Avgust Praprotnik in Westen, delavstvu in javnosti znana podjetnika, postavita novo kapelo. Katoliški list »Na mejah« poroča: »Novo lično kapelico iz domačega jeseniškega marmorja gradi stavbenik Beljan... Vse stroške gradnje sta prevzela gg. Avgust Westen in Avgust Praprotnik.« KID je tudi mnogo prispevala za orgle v jeseniški cerkvi.

Masarykova knjižnica. Veliki prvi predsednik čehoslovaške republike Masaryk je bil ljubitelj dobre knjige. Njegova knjižnica je obsegala 107.300 zvezkov, kar je impozantno število ki bi bilo v čast največjim knjižnicam.

Število grafičarjev v Čehoslovaški znaša nad 10.000. Le 436 jih ni v razredni strokovni organizaciji.

Značilno za nemške razmere. Hitlerjeva mladina je izdala v svojem glasilu oklic proti razširjevalcem vesti, da nastane lakota in prav kmalu tudi vojna.

Tudi Anglija izganja neljube tujce. Anglija izžene okoli 10.000 neljubih tujcev. Progon tujcev so zakrivali predvsem Nemci s svojo špijsko organizacijo.

Company's ostane predsednik Katalonije. Stranke in vlada so pregovorile Company'sa, da ostane nadalje predsednik ter mu podale izjavo, da ga bode podpirale pri skupnem boju z valencijsko vlado proti fašističnim upornikom.

Green zopet predsednik. Delavska zveza v Zedinjenih državah je zopet izvolila Greena za svojega predsednika. Green je bil izvoljen tretjič, in sicer sedaj soglasno.

Kitajska se pritožuje pri Društvu narodov, da Japonci rabijo pri napadih na nezavarovana mesta plinske bombe in na šangajski fronti tudi dum-dum krogle. Kitajska predlaga, da se o pritožbi obvesti vse članice Društva narodov.

General Göring obišče Dunaj. Še ta mesec pride pruski ministrski pred-

sednik Göring v Avstrijo, da vrne obisk avstrijskega državnega tajnika dr. Schmidta. V Avstriji se obiska ne vesele, ker se boje nacističnih demonstracij. Obisk pa tudi kaže, da glede Avstrije Rim in Berlin še nista popolnoma edina. Zanimivo je tudi, da je prišel dne 7. t. m. državni šef nemškega propagandnega ministrstva dr. V. Funk v Budimpešto in ostal tam več dni. Dr. Funk je ožji sodelavec Göbbelsa.

34 rudarjev ubitih

Velika nesreča v ameriškem rudniku. V ameriškem rudniku Multi v Alabami je jamska nezgoda zahtevala 34 mrtvih. V tem rudniku so bile v tem stoletju že tri nesreče. Leta 1910. je bilo 39 in leta 1914. 17 smrtnih žrtev. Uvedena je preiskava. — Vzrok so najbrže nezadostne varnostne naprave.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

A. M. de Jong:

62

IZDAJA

Otroška leta Mereyntjeja Geysena

»Pa je vendar res!« je vzkliknil Mereyntje, ves obupan nad zmedenim naziranjem cerkvnikov žene in cerkvnika. »Jaz sam sem dobil neke take sanje od nje, in... ako ti to čitaš, šele prav razumeš, da je resnica, kar je rekel gospod Valter... da so to sanje ljubega Boga!«

»Ali piše v njih o svetnikih ali o cerkvi?« je vprašal cerkvenik z resnobnim glasom.

Mereyntje se je domislil prečudnih pustolovščin lažbarona in obotavljajoč je dodal:

»Ne... tega ravno ne...«

»No, potem je vse to bogokletno, kar ta gospod Valter govori,« je odločila Anta, in njena sodba je zvenela tako nepreklicno, da so Mereyntjeja ponovno zalile solze. Cerkovnik je to opazil. Prijel je Mereyntjeja pod pazduho in ga je postavil na tla.

»Pridi, hop,« je rekel dobrohotno, »gotovo se je gospod Valter samo šalil. Takih stvari ne smeš vedno resno vzeti.« In da bi ga odvrnil od tega neprijetnega razgovora, je vprašal:

»Ali hočeš videti modro lučko?«

»O da, zelo rad!« je vzkliknil Mereyntje hitro, v pričakovanju novih čudežnih dogodivščin.

»Potem povleci po mojem prstu,« ga je silil cerkovnik.

Nekoliko začuden je zgrabil Mereyntje za iztegnjeni cerkvenikov kazalec. Ali hoče cerkovnik njega... ali... naj bo morebiti čarovnija?... v tem trenutku je cerkovnik gromko prdnil. Prestrašen je izpustil Mereyntje njegov prst in gledal tako naivno, da sta cerkovnik in njegova žena rjula od smeha. Nato se je pričel smejeti še Mereyntje, sprva sicer sramežljivo, in je dejal:

»No — ti si mi lep patron, he!«

»Ne, ti!« se je branil cerkovnik gromko se smejoč, »ti, ki izvabljaš prdce!«

Smejoč se je potisnil Mereyntje skozi vrata, izredno zadovoljen, da mu je dečko tako nasedel. Zunaj se je Mereyntje tudi sam še nekaj časa smejal, toda kmalu se je zresnil, kajti razne stvari o katerih se je to popoldne govorilo, so mu hudo težile srce. O tem je moral še enkrat resno razmisliti in se potem s svojimi zaupniki posvetovati.

Dan poprej, predno je Mereyntje nastopil svoje častno mesto kot ministrant, je imel radi obolevnosti učitelja šole prosto. Nekaj čez deveto uro sta že šla z Vrčcem nekam iz vasi. Bil je čist, sončen poznoletni dan, nebo je bilo nežno modre barve,

na njem je plavalo več belih oblakov, vsi v isto smer, da je izgledalo, kot da bi se igraje lovilo par velikih ptičev. Prijatelja sta nameravala ostati vse popoldne zunaj in mimogrede obiskati tudi Valterjeve. Mereyntjeju se je zdelo, da je v sedmih nebesih; prepeval je kar se je dalo.

»Ali se ti življenje res tako dopade, Mereyntje?« je vprašal Vrč, ko je mali pevec, ves zasopljeno, za trenutek utihnil.

»Kako tudi ne!« je vzkliknil Mereyntje navdušeno. »Šole prost, in sedaj s teboj po polju h gospodu Valterju... jutri pa...«

»Kaj bo jutri?«

»Aaah... to veš ti prav tako dobro kot jaz... Jutri zjutraj, dečko!... Dobil sem par novih copat, veš, tako krasnih baržunastih copat, kot jih nosijo ladjarji. Kajti pred oltarjem moraš hoditi, da te nikdo ne sliši, veš? In potem črna tunika Jana Kila, ki jo je cerkvenikova žena prikojila za me in čipkasti koretelj, ti... z majhnimi črnimi gumbi, to je lepo... V začetku se ti zdi nekoliko smešno, kot da bi imel žensko krilo na sebi... tako se ti opleta okrog nog!«

»To je dobro, že sedaj se lahko privadiš za pozneje, ko postaneš župnik. Saj tako nameravaš, he?«

(Dalje prihodnjič.)

Iz naših krajev

Celje

Socialno čuteči, na plan!

Socialno vprašanje se rešuje že vso povojno dobo, rezultat pa je ničev, radi toliko opevane krize, katera služi pridobitnim krogom za glavni izgovor, da lahko na eni strani povečavajo bogastvo in kupi-čijo dobrine, dočim na drugi strani raste uboštvo, se širita bolezen in obup. Leto za letom poteka in pušča za seboj žalostne rezultate brezdelja. Najhujši letni čas za brezposelnost je zima, ki je že na pragu. Vsako zimo se načne znova vprašanje, kako organizirati pomoč brezposelnim. Zlasti je potrebna ogrevalnica, toda to vprašanje se vsako zimo odlaga, dokler ne pride pomlad. Ker je v Celju, kakor smo že večkrat poročali, največ bede in to vsled ogromne brezposelnosti, je pač že skrajni čas, da mestna občina ukrene vse potrebno, da bodo dobili sicer brezpravni sosesčani vsaj ogrevalnico. Naš poziv naj bo zadnji, saj čas parad, katerih smo imeli itak že več kot preveč, je minul, spomnimo se žrtve brezmislne gospodarstva! Sodilo se bo po delu!

Mezdna pogajanja za krojaške pomočnike so se te dni ponovno pričela. Upati je, da bodo povoljno zaključena, saj se že vlečejo kakor špansko vprašanje.

Izkoristite dolge večere in naučite se esperanta. Učenje je lahko, jezik je blagodoneč. Udeležite se tečaja, ki se bo pričel v četrtek, dne 21. oktobra ob 20. uri v dvorani Delavske zbornice v Celju, Razlagova ulica. — Klub esperantistov.

Trbovlje

Rana smrt delavke. Na zastrupljenju je v ljubljanski bolnici umrla 18letna delavka iz cementarne. Tovariši in tovarišice so iz pietete do pokojnice organizirali prevoz iz Ljubljane na tukajšnje pokopališče. V zadnjem času se opaža, da vlada med delavci v cementarni vedno večja vzajemnost, kar moramo najtopleje pozdraviti. Tudi organizacija se je ukoreninila tako, da je že nad dve tretjini delavcev v cementarni organiziranih v Zvezi rudarjev Jugoslavije.

Hrastnik

Zahvala. »Vzajemnost« II. se zahvaljuje vsem darovalcem grozdja za vinsko trgatve, ki so s tem pripomogli, da je prireditel gnetno dobro uspela. — Odbor.

Kranj

Zajamčeno impregnirane Hubertus-plašče za deco, dame in gospode razpošilja konfekcija ALBIN JAZBEC v Kranju.

Griže

Pevski koncert

Moški in mešani zbor »Vzajemnosti« priredita v nedeljo, dne 24. oktobra ob 4. uri pop. v dvorani ge. A. Piki v Grižah pevski koncert. Vabljeni prijatelji delavskega kulturnega gibanja in delavske pesmi! Družnost! — Odbor.

Tezno pri Mariboru

Veselo pri prirediti »Vzajemnost« v soboto, dne 23. oktobra. Dilettanti uprizore »Skapinove zvijače«. Začetek ob 8. uri.

Leše pri Prevaljah

Zahvala. Podpisana se najtopleje zahvaljuje »Vzajemnosti« Leše in Konzumnemu društvu za Mežiško dolino v Prevaljah za venco na krsto mojega nepozabnega moža, in vsem, ki so ga spremili na zadnji poti. Zaltjoča žena Barbara Woschank, hčerka in zet ter ostalo sorodstvo.

Tiskovni sklad

Sarajevo: s. Pastorek Jos. Din 20. **Trbovlje:** s. Kočar Franc nabiralna pola št. 92 Din 80. **Črna:** s. Harle Din 11. **Celje:** s. Krk Jernej Din 10. **Slov. Bistrica:** s. Nežmah Ivan nabiralna pola št. 65 Din 110. **Laško:** s. Robida Anton Din 5, s. Ulaga Franc Din 5, s. Mlakar Ivan Din 10, s. Jazbinšek Konrad, ker se ni udeležil proslave 30letnice podružničnega obstoja ZRJ. Din 10. **Maribor:** Perko Edgar Din 100, Medjeral Mato nabral na predavanju »Vzajemnosti« Din 30.75.

Nadaljevanje proslav T. G. Masaryka

Črna, dne 24. oktobra ob 9. uri v dvorani pri Knezu-Kruelec.

Guštanj, nedelja, dne 24. oktobra ob 15. uri v »Sokolskem domu«.

Liboje, nedelja, dne 31. oktobra ob 9. uri.

Zabukovca, v nedeljo, dne 31. oktobra ob 15. uri.

Mežica, v nedeljo, dne 7. novembra ob 9. uri dop.

Ljubljana

Velik shod živilskih delavcev

se je vršil preteklo nedeljo, dne 17. t. m. Referiral je s. Tome o položaju v pekovski stroki in pa o akciji mesarskih pomočnikov za kolektivno pogodbo, o kateri pre-

Ker ni dobilo izplačane mezde je delavstvo Strojnih tovarn in livarn preteklo soboto zopet ustavilo delo.

Slovensko društvo. Prejšnjo nedeljo se je vršil v Ljubljani ustanovni občni zbor »Slovenskega društva«. Kakor poroča »Slovenija«, ima to društvo namen organizirati slovenske intelektualce k skupnemu delu za neoviran napredek slovenskega naroda. — Društvo je izvenstransko in po svojih pravilih precej samo v sebi zaključeno. Ta previdnost je razumljiva zaradi nenačelnosti in veterjaštva dandanašnje slovenske inteli-

Prevalje-Leše, v nedeljo, dne 7. novembra ob 15. uri.

Borovnica, v nedeljo, dne 14. novembra ob 9. uri dop.

Obenem s predavanjem s. dr. Reimana o T. G. Masaryku se vrši vselej tudi predavanje s. Eržena oz. Jelena o socialni zaščiti.

Predavanja za ostale kraje bomo še javili.

Jesenice

Še nekaj za lažji premislek

V jeseniškem listu »Naš kovinar« z dne 1. oktobra t. l. št. 19 je objavljen na zadnji strani članek pod nazivom »Za premislek«. Gotove stvari tega članka so točne, vendar je treba podati točno pojasnilo, da bo stvar res tako izgledala kakršna je. Točno in resnično je, da je bilo lani pri 2200 zaposlenih delavcih pri KID 31 obratnih zaupnikov, res je tudi, da je letos zaposlenih 3400 delavcev in da je bilo izvoljenih samo 16 zaupnikov, torej, da je zaupnikov skoro 100 odst. manj, delavcev pa je zaposlenih za 60 odst. več. Točno je tudi dejstvo, da je oblast odločila (na pobudo KID seveda), da je podjetje KID s tovarnarna na Jesenicah in Javorniku samo eno podjetje, dasi tovarna oba obrata v marsičem sama loči in dasi sta vsaka v drugi občini in oddaljena drug od drugega najmanj pol ure hoda. Zato tudi mi pravimo, da to ni pravilno. Točno je tudi, da je bilo pet zaupnikov razrešenih, da jih je od zaupnikov ostalo samo 11, in da namestniki niso prevzeli funkcij kakor bi to po zakonu morali. Res pa ni, da je sedaj ostalih 11 zaupnikov toliko bolj zaposlenih z zaščito delavstva, ker je res, da teh 11 zaupnikov sploh nič ne dela in da delavstvo, zaposleno v obratih KID sploh nima več zaupniške zaščite. MAO, ki je bil sestavljen na pobudo tedanjega predsednika podr. SMRJ, Perkota, ne dela nič več, niti ne drži nič več. Ta MAO je imel pet glav, ki so komandirale — pravile pa niso nič in zaradi tega je delavstvo pri KID prišlo tako daleč kakor je —. Niso teh žalostnih razmer na Jesenicah krivi samo kapitalisti, KID in njeni predstavniki,

— ne, vsi skupaj smo tega krivi, ker smo nezavedni, ker smo zaspani in brezbržni (marsikdo pravi: kaj bi hodil zraven, saj bodo že naredili brez mene!) in ker smo izročali odgovorne funkcije neodgovornim in nesposobnim ljudem, ki so jih izrabljali v svojo politično korist in v škodo in pogubo vsega jeseniškega delavstva. Naj navedem samo en primer za to, kakor se je delalo: V zadnjem tromesečju 1936. je bilo v Delavskem domu zborovanje, ki je razpravljalo o okrnitvi zaupniških pravic in števila zaupnikov pri KID kakor to omenjamo že zgoraj. Na tem javnem zborovanju so nastopili za SMRJ takratni predsednik podr. Javornik: Ignacij Kralj, tedanji sklicatelj shoda in glavni zaupnik Čelesnik Jože, takratni obratni zaupnik Stražišar Viktor in Ravnik Franc, za JSZ takratni predsednik, za NSZ pa takratni in sedanjí predsednik. Vsi so nastopali enotno, združeni v že zgoraj navedenem MAO in so izjavljali, da se edini, da se ne bodo umaknili niti za las, da bodo nastopali skupaj. Sklenili so bojovito resolucijo, ne da bi jo izvedli. Podpisani sem jih javno opozoril in pozval, da naj resolucijo izpolnijo z dodatkom, da tako dolgo, dokler se zaupniška stvar pravično ne uredi, ne bo šlo delavstvo na volitve ter da naj to izvedejo. Kajti, če bi ne šli na volitve novih obratnih zaupnikov, bi jeseniškemu delavstvu po predpisih zakona o podaljšanju zaupniških mandatov še vse letošnje leto ostalo 31 že izvoljenih zaupnikov, ki bi lahko delali. Toda rajši so sklenili resolucijo, ki je ostala samo na papirju, namesto da bi nekaj energičnega izvedli. Ko sem gornje predlagal, me je ogorčeno napadel takratni javniški predsednik Nace Kralj, češ, da zavajam delavstvo na napačno pota ter v ilegalnost. Vsi ostali so se njegovim izvajanjem molče pridružili, izglasovali so resolucijo brez dodatka in šli na volitve. Na ta način so sami sokrivi okrnitve, ker so s temi volitvami nanjo pristali. Tako so postopali oni, ki so hoteli biti vedno sami svoji sodniki in so rajši vrgli zakonodajo v koš, sami pa so sestavljali razne fronte s komurkoli, rezultat je pa tukaj, boleč za vse: okrnitev dela obratnih zaupnikov, razrešitev zaupnikov, odvzem možnosti intervencij večini, kolektivna pogodba je razveljavljena in nadomeščena z mnogo, mnogo slabšo, delavstvo je pa na kolenih in ne ve kam bi šlo, tako zbežano je. To vse zaradi diktature omenje-

Maribor

Veliko strokovno zborovanje vsega delavstva

Strokovni funkcionarji in obratni zaupniki imajo dolžnost, da pridejo v sredo, dne 20. oktobra v tajništvo Strokovne komisije po letake.

Na to zborovanje mora sleherni mariborski delavec in nameščeneec.

K. M. O.

Zanimivo predavanje

bo imel v sredo, dne 20. t. m. s pričetkom ob 8. uri zvečer v okviru »Vzajemnosti« g. prof. Leon Detela o temi: Človek — suženj in gospodar prirode.

Sodrug in sodružice, pridite v čim večjem številu k temu izredno poučnemu predavanju!

O bojih slovenskega kmeta proti nemškim grajščakom je predaval pred polno dvorano v sredo, dne 13. t. m. prof. dr. Lončar iz Ljubljane. V svojih izjavah je bil jedernat in kratak Na lahko razumljiv način je pojasnil bistvo fevdalizma in pa cilje kmečkih uporov v Sloveniji. Zaključil je svoje predavanje z ugotovitvijo, da fevdalizem še ni popolnoma iztrebljen, da pa kmet lahko gleda z vedrejšim pogledom v bodočnost, ker ima delavca kot svojega zaveznika. Poslušalci so živahno aplavdirali govorniku, ko je končal. Predsednik s. Petljan, ki je pred predavanjem pozdravil predavatelja kot starega znanca s predavanjem slovenskega delavstva v Trstu pred vojno — ko je slovenski meščanski tisk smatral, da je poniževalno za inteligenta, ki govori delavstvu — je izrazil željo, da bi govornika lahko kmalu zopet videli v naši sredi.

Lovci pridejo iz Berlina. Maribor se počasi vendarle vrača v svoje ljubljene predvojne, pangermanske čase. In to celo brez sodelovanja »nemškutarskih marksistov«. Pravkar se je vršila velika večerja v društvu za prirejanje dobrih večerij, na kateri so gostili 15 odličnih nemških nacionalcev iz Gradca. Isti večer so po naših kinematografih marširale fašistične armade Berlina in Rima. Najnovejša vest pa že ve povedati, da pridejo v bližnjih dneh na lepe naše jesenske love mariborske okolice, v obmejno cono — 50 km — sami lovci iz Berlina. Očividno, da okrepijo svoje duhovne bratce, ki imajo itak kakor pred osvobojenjem, tudi sedaj še najlepše love

v divni okolici Marbora. In vse to celo na povabilo naših velikih slovenskih narodnjakov iz lovskih krogov. All Heil! Ko so se nekoč pripeljali sodrug delavci iz Gornje Štajerske k nam na obisk, je nacionalna javnost obljubila, da jim bo drugič razbila avtobus, če bodo še enkrat prišli ponemčevat Maribor. Sedaj, ko so na kongresu v Nürnbergu odločili, da morajo biti tudi naturalizirani Nemci drugih držav zvesti in podložni Voditelju v Berlinu, za Maribor ni več nevarnosti, če tudi pa preplavaljo rajhovski nacisti.

Izredni občni zbor Podpornega društva železniških delavcev in uslužbencev se je vršil dne 16. t. m. v spodni kazinski dvorani. Občni zbor je sprejel popravljena pravila in zelo demokratičen volilni red, ki bi ga morala imeti vsa slična društva, da bi se preprečila samovolja in izigravanje svobodne odločitve volilcev.

Seja mariborskega občinskega sveta se je vršila dne 15. t. m. O poteku seje poročamo: Občinski uslužbenci bodo dobili zopet stare plače, kot so jih imeli pred znižanjem. V zmislu zakona za telesno usposobljenost mladine bo občina nastavila potrebne strokovno usposobljene učitelje. — Za zgradbo carinarice in ostalih del v zvezi s tem projektom bo treba šteti 16 milijonov dinarjev. Delo se bo izvršilo v treh etapah. — Grad postane muzej. Popravila bodo stala 600.000 Din. — Za regulacijo Glavnega trga je na razpolago 1.800.000 dinarjev. — Izdatki za nameščence mestnih podjetij bodo regulirani s posebno okvirno pogodbo in se bodo povišali od 1.439.414 Din na 1.519.234 Din, torej za 273.654 Din, v tej vsoti pa niso všteti prispevki za zavarovanje.

Repertoar Narodnega gledališča v Mariboru

Torek 19. oktobra ob 20. uri »Najboljša ideja tete Olge«, Red C.

Četrtek, 21. oktobra ob 20. uri: »Revi-zor«, Red A.

Pismo slovenskega prostovoljca z republikanske fronte v Španiji

Piše Radečan.

Aragón, 9. sept. 1937.

Gotovo vas bo zanimalo, kako se imamo slovenski prostovoljci v Španiji. Vi dobivate večinoma popravljena in razredno pobarvana poročila, toda to poročilo je poročilo objektivnega očividca.

Razlika med republikansko in fašistično vojsko je precej velika. Razlika je v hrani, razlika v obleki, plači, morali, vojnimi sredstvi in načinu vojskovanja.

Kar se tiče hrane, sem naravnost presenečen. Po prosti presoji in po praktičnih izkušnjah dosedanjih vojn bi hrana morala biti vedno slabša in piclejšja. Razmeroma sem že precej časa tu in priznam, da sem prve mesece z vsakim dnem pričakoval, kdaj

nam bodo poslabšali hrano. Toda namesto vedno slabše hrane, dobivamo vedno boljše. To je povsem razumljivo. V začetku je bila naša vojska slabo organizirana. Sedaj je z vsakim dnem popolnejša. Naravno, da se z njo izpopolnjuje in izboljšuje tudi njena prehrana. Lahko mi verjamete, da v življenju nisem nikdar živel slabšo. Toda tako imenitne hrane še nisem imel nikdar, kot jo imam sedaj. Stavim, da boljše ne more živeti sam nemški generalni štab, kot tu živi sleherni prosti vojak. Za buržujske prilike je to nekaj nemogočega in neverjetnega in vendar je to pri nas čista resnica in nekaj, kar je povsem samoobsebi razumljivega. Mi smo vendar pionirji za izboljšanje prehrane delavskemu in kmečkemu ljudstvu. Le pogledajte naš jedilni list.

Avtomobili pripeljejo hrano do druge linije. V prvo linijo jo prinesejo mule. Zjutraj dobimo črno kavo in

mlečne konzerve, kdor želi črno kavo, si jo vzame, v ostalo pa zmešamo konzerve in napravimo belo. Zraven dobimo, en dan čokolado, drugi dan kekse. Kruh je vsak dan svež. Toda samega kruha nikdar ne jemo. Vselej dobimo za namazanje kruha, ali surovo maslo ali marmelado. Navadno pa oboje. Najmanj vsak teden enkrat pa dobimo s kruhom še škatljo sardín, ali kos sira, ali kos prekajene šunke. Poleg vsega tega dobivamo obilgato vsako jutro tudi rum ali pa konjak.

Opoldne dobimo juho, pečenko ter salato. Dalje sir in kekse. Ako ni keksov, je marmelada. Povrh še sadje in vino. Samoobsebi razumljivo, da dobimo tudi kruh. Kruha je vobče v izobilju. — Kjerkoli je bila naša vojska, najdeš pod vsakim drevesom ostanke starega kruha. Naša anti-tankovska sekcija ima dve muli. Naučili smo ju, da jesta vse to, kar mi. Obe jesta ves dan in še nam ostaja.

Zvečer je juha in pečeno meso ali ribe, ali polpete. Zraven je solata, sadje, vino in kruh. Tudi zvečer nikdar ne manjka slaščic. Nazadnje še čaj in cigareti. Tudi cigaret imam dovolj. Večinoma kadimo inozemske cigarete. Toda vsak dan vseeno ne pridejo. Takrat dobimo španske, ki so zelo slabe kvalitete. V začetku smo godrnjali, toda sedaj smo se jih privadili, ker vemo, da so transporti iz inozemstva zelo težkočeni. Vobče se po vseh vaseh in mestih, pa če tudi so samo 10 km za fronto, niti najmanj ne pozna, da je v Španiji vojna. — Nikjer ni niti najmanjšega znaka pomanjkanja, ali vojne nivoje. Lahko si kupiš, karkoli želiš. Edino, kar je težko dobiti, to so cigarete. Ta stvar je razumljiva. — Kraji, kjer raste tobak in kjer je razvita tobačna industrija, t. j. obseg Sevije, so še vedno v rokah fašistov.

(Dalje prihodnjic.)

Stanislav Janek, Praha:

Nezgodno in starostno zavarovanje v Jugoslaviji in Čehoslovaški

Prevod iz »Čehoslov.-Jihoslov. revue«, Praha.

V septemski številki »Čehoslovaške Jugoslovanske revije«, ki izhaja v Pragi, je objavljen znani agilen bivši tajnik ČJ lge v Brnu, g. Stanislav Janek, sedaj tajnik »Zvezde uslužbenecv čehoslovaških železnic« v Pragi, zanimiv članek pod gornjim naslovom, v katerem primerja jugoslovansko in čehoslovaško starostno zavarovanje delavcev. Iz preglednega članka vidimo veliko prednost čehoslovaškega starostnega zavarovanja ter vsled tega objavljamo z dovoljenjem g. Janeka zanimiv članek v informaciji našega delavstva:

»Zavarovane morajo biti za nezgodo, starost in smrt vse osebe, ki dajejo na ozemlju kraljevine Jugoslavije stalno ali začasno na temelju delovnega razmerja na razpolago svojo telesno li duševno silo in to brez razlike spola, starosti ali državljanstva. Zavarovanje stopi v veljavo 1. septembra 1937. Prvi prispevki bodo predpisani v oktobru t. l. Dolžni prispevki znašajo 3% zasluzka. Od tega plača delodajalec 1.5% in uslužbenec ravnotako 1.5%.

Nezgodna renta.

Pravico do nezgodne rente ima zavarovanec, ki je plačal 200 tedenskih prispevkov in kateri si radi bolezn ali druge napake ne more prisluziti niti tretjino tega, kar zasluži zdrav delavec, iste sposobnosti v istem kraju. Invalidska renta znaša letno — če ni bilo plačanih 500 tedenskih prispevkov — 8 kratnik povprečnega letnega plačanja prispevka. Po plačanih 500 tedenskih prispevkih znaša invalidnina, oziroma starostna renta 12 kratnik povprečnega letnega prispevka. Invalidna renta pri vplačilu do 500 tedenskih prispevkov bo torej znašala 24% zasluzka in po končanih 500 tedenskih prispevkih 36% zasluzka, če je bil zavarovanec vedno v istem plačilnem razredu. Mesečni dohodek se bo sukal do 500 tedenskih prispevkov od Din 36 do 288 in po 500 tedenskih prispevkih od Din 58 do Din 432.

Kako je v Čehoslovaški?

V Čehoslovaški znaša čakalna doba samo 100 tedenskih prispevkov, t. j. za polovico manj. Pojem invalidnost je enak. Invalidni dohodek pa sestoji v Čehoslovaški iz temeljnega dela in zviševalnih delov. Temeljni del znaša letno Kč 550 (Kč pa znašajo sedaj okrog Din 1.65, op. prev.). Povišani del se odmeri za vsak zavarovani teden po zadnem razredu (od Kč 0.60 do Kč 1.75). K temu dohodku prispeva država toliko, da znaša to letno pri invalidni in starostni renti Kč 500, pri vdovski in vdovčevi renti Kč 250, pri renti obojestransko osirotelega otroka Kč 100 in pri renti obojestransko osirotelega otroka Kč 200.

Starostna renta.

Starostno rento dobi zavarovanec v Jugoslaviji, ko je dosegel 70 let starosti in vsaj 500 tedenskih prispevkov. Starostna renta se izračuna kakor invalidna. V Čehoslovaški doseže zavarovanec starostno rento ob 65. letu starosti in vsaj 100 tedenskih prispevkih. Tu je zlasti velika razlika v čakalni dobi in v starostni meji.

nih frontašev, ki jim je delavstvo slepo sledilo.

Delavci KID! Premislite in odločite se! Ali boste še vedno nasledili posameznikom, strokovno organizacijo, ki se spet lepo razvija in ki ima v tovarni že lepe uspehe, pa puščali v nemar? Strokovna organizacija je razpredla svojo zaupniško mrežo na novo in zaradi tega se javite vedno pri svojem organizacijskem zaupniku v svojem obratu in zaščitite vam bo za jamčena. Oni zaupniki, ki pa zdaj hočejo intervenirati po gostilnah, so se pa prepozno spomnili na to: vse lanske leto je bil čas, kaj pa so tedaj delali, čutimo najboljše na sebi. Zaradi tega se enkrat oklenite se organizacije in njenih zaupnikov, pa pojde spet vse v redu naprej, kakor je šlo doslej, samo organizaciji je treba dati oporo in hrbtnico. Če bo treba, prihodnjic še kaj.

Čelesnik Ivan.

Otroška renta in vdovska podpora.

Za slučaj smrti invalidnega ali starostnega rentnika, oziroma zavarovanca, za katerega je bilo plačanih 100 tedenskih prispevkov, dobe otroci razven pogrebne do 16. leta starosti otroško rento. Renta znaša za vsakega otroka ¼ rente, katero je dobival pokojni oziroma na katero bi imel pravico.

Vdova dobi podporo za 3 leta in to v višini ¼ možne rente, oziroma rente, do katere bi imel pravico. To podporo lahko dobi tudi vdovec, če je bil v času smrti svoje žene invalid ali ga je žena večinoma preživljala.

Čehoslovaški zakon

o zavarovanju za bolezen, nezgodo in starost priznava pravico na rento otrokom enako po dovršenih 100 tedenskih prispevkih, toda do 17. leta starosti. Vdovska renta pa časovno ni omejena, ampak dobi vdova po zavarovancu, ki je užival invalidno ali starostno rento ali je imel na to pravico, vdovsko podporo, če skrbi za 2 ali več otrok zavarovanca ali če je 65 let stara, ali če je invalidna. Nadalje ima pravico na vdovsko podporo invalidni vdovec po zavarovanci, ki je iz svojega zasluzka popolnoma ali v večji meri vzdrževala rodbino. Vdovska podpora (ali vdovčeva) znaša polovico rente, katero je užival zavarovanec (zavarovanka), ali na katero je imel pravico. Preostali po zavarovancu, ki niso dosegli čakalne dobe 100 tedenskih prispevkov, priznava zakon odpravnino, ki znaša po meznem razredu od Kč 550 do Kč 750; omoženim zavarovankam priznava zakon za balo od Kč 400 do Kč 600. Jugoslovanski zakon samo vrača prispevke omoženim uslužbenkam in onim zavarovancem, ki so dosegli 70 let starosti in niso dosegli pravice na starostno rento.

Glavne razlike obeh zakonov

Iz primerjave obeh zakonov o socialnem zavarovanju je razvidno, da predpisuje jugoslovanski zakon daljšo čakalno dobo za nekatere rente, da so te rente nižje in da je vdovska podpora omejena na gotovo dobo. Nižje rente hočejo urediti tako, da bo vnesena vsako leto v državni proračun gotova vsota, iz katere se bodo zviševale one invalidne in starostne rente, ki ne dosežejo mesečno Din 125. Če pa uvažujemo, da velja v Jugoslaviji pokojninsko zavarovanje zasebnih nameščencev v višjih službah samo v Sloveniji in Dalmaciji, moramo tembolj pozdraviti zakon o starostnem zavarovanju, ker verujemo, da bodo s časom čakalne dobe znižane in datjave zboljšane.

Prevedel dr. Avg. Reisman.

Pilštanj

Lepa obletnica lanskih oktobrskih razmer pri nas. Amo tamo je tekala neka ženska po Pilštanju lanske leto zadnjo nedeljo v oktobru. Seveda ne iz lastnega nagiba, ampak, ker jo je tako dirigiral njen gospod šef. To gospodično in skrbnega gospoda vsak veren občan pozna. Gospod se ob gotovih prilikah postavi bolj na noge in pripoveduje zbranim ljudem razne novice, ne polaga pa velike važnosti na to, kje, kaj in kako govori. Zraven pa izpreminja svoje nauke. Kakšne nauke je dajal ljudem 1. 1935 in kakšne lani. Tisti, ki so delali lani po njegovih navetih, jih sedaj sovraži, ker se niso izpremenili z njim vred. Ko je šel, da se nekemu njegovemu vernemu pristašu hudo godi, je zadovoljen rekel: »Prav se mu godi!« To je res lepo od njega. Lepa vzgoja! Tisto ljubeznivo dekle pa, če jo je po navadi še tako strah, tisti večer jo ni bilo. Iskala je nekaj, česar ni nikoli izgubila. Vendar kaj takega, kar si človek želi, a težko najde. Požrtvovalna pa je le bila, da je tisto zaželeno celo v mraku iskala. Nekaj je našla, ker bi ji zastojni gotovo ne pokali. Po mojem pa s ponoči najdenim blagom ne kaže barantat. Čudno pa je bilo. Med tem, ko so eni lahko ponoči iskali in smukali okrog, drugi še pri belem dnevu niso smeli stati v trgu. Za take mandiranje se jim lepo zahvalimo, pa za take taberharje, ki za samo pijačo delajo, tudi. Težak, ki si ne upa pošteno kruha vrezat sam, naj vsaj molči, da drugim zga-ge ne dela. — Tisti dan se je tudi pri nas veliko govorilo o Španiji, kakor da so že Španci čisto blizu in da hočejo Pilštanj zavzeti. Niso se pa bali oni ne enega ne drugega, ampak ubogih domačinov, da bi ti ne imeli kdaj prilike, da pregledajo vrline njihovega dela. Človek, ki je ljudem že kaj dobrega storil, mu pač ni potreba imeti slabše vesti in se svojega bližnjega bati. Od velikega straha so postali nekateri čisto zmešani, da so napravili iz 16 kar 61. Dobro preskrbljeni buffet blizu »Daj-dama« je tudi dal povod, da se je marsikateri vpisal med tistih enainšestdeset. Marsikateri je pozabil, da so to limance za tisti dan in da bo drugi dan zopet potreben, toda, da si bo moral sam preskrbeti, ako bo hotel imeti. Ne polakomnite se, ako vam nekdo vsakih par let nekaj ponudi. Gotovi ljudje pa, ki od delavca in kmeta živijo in delajo proti njima, naj se tega sramujejo. Še bolj pa tisti, ki so iz nič prišli na konja.

Občan.

Književnost

Socialna zaščita in vzgoja vajencev

je naslov knjižice oziroma poročila o anketi o vajencih, ki jo je sklicala Delavska zbornica v Ljubljani dne 25. marca 1937. — V knjižici so objavljena poročila dr. A. Reimana, Filipa Uratnika, ing. arh. R. Kregarja in dr. Alb. Trtnika ter vsebina debate o poteku ankete. Obširna statistika vajencev v dravski banovini osvetljuje socialni položaj vajencev. Knjižico, ki obsega 139 strani, je založila Delavska zbornica. — Knjižico najtopljeje priporočamo vsem, tudi delavcem, ki se zanimajo za pravne socialne in vzgojne interese delavskega naraščaja. Nekoliko neprijetno dirne debata o vajenskem vprašanju, ki kaže jako nizko kulturno stop-

njo nekaterih debatantov na anketi, daer zahteva današnja doba, da je tudi vajenec — človek.

Kulturni pregled

Mariborsko gledališče

Peter Preradović: Najboljša ideja tete Olge. Komedia v treh dejanjih. Pisatelj na lahkoten in duhovit način obravnava takozvani tovariški zakon med sveučiliščnim docentom dr. Magnusom in njegovo ženo in asistentko Meto. Osrednja figura je teta Olga, ki modro in spretno zasnuje ves razvoj, ki se po sicer nepričakovanih variacijah srečno konča. Predstava je prav dobro uspešna, kar je predvsem zasluha Kraljeve, ki je izoblikovala v teti Olgi prav simpatičen, impulziven in dobrohoten tip. Dobro si je zamislil resnega vseučiliškega docenta Narkst, pravtako je ugajala docentova žena, ki jo je igrala Starčeva; zlasti v zadnjem dejanju se je povzpela v iskreni igri. Tudi ostali so bili na mestu. Režiral je J. Kovič. Zabavno komedijo je občinstvo toplo sprejelo.

Delavski pravni svetovalec

Odpoved ob prevzemu podjetja po novem delodajalcu (Maribor)

Vprašanje: Prevzemnik podjetja se je z delavcem, ki je bil zaposlen že pri prejšnjem podjetniku, pogodil, da ga bo obdržal še dalje v službi. Ko se pa je prvi dan po prevzemu podjetja zgledal na delo, ga je prevzemnik odlovil brez odpovedi. Ali ima pravico zahtevati 14-dnevno odpoved od prevzemnika ali od prejšnjega delodajalca?

Odgovor: Ker se je delavec pogodil že z novim prevzemnikom in s tem bil že z njim v službenem razmerju, mu je dolžan plačati vsled neupravičenega odstopa od pogodbe prevzemnik zakonito 14-dnevno odpovedno dobo.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Ragó

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljše nakup.

Priporoča se

SPECERJSKA TRGOVINA

Delavski dom I.Z.O.Z.

Maribor, Frankopanova ulica 1.

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaska c. 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevnik cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

Naročajte tiskovine

v Ljudski tiskarni
Maribor, Sodna ulica št. 20

KONZUMNO DRUŠTVO ZA MEŽIŠKO DOLINO

r. z. z o. z. v Prevaljah.

Poštni predal št. 3.

Telefon interurban št. 5.

Poštni čekovni račun 12.048.

Brzjav: Kodes Prevalje.

Osrednja pisarna in centralno skladišče v Prevaljah.

Podružnice:

Prevalje, Leše, Mežica, Črna I, Črna II, Sv. Helena, Guštanj, Muta, pekarna v Prevaljah ter 7 lastnih zadrugnih domov v Mežiški dolini.

Zadruga nudi svojim članom vedno sveže blago po najnižjih cenah. Hranilne vloge sprejema centrala v Prevaljah in njene podružnice ter jih obrestuje po najvišji obrestni meri. Prodaja se le članom. Član društva lahko postane vsak. Delež znaša samo Din 100.—

Delavke, delavci, nameščenci, kmetje in obrtniki ter sploh vse delovno ljudstvo, kupujte življenjske potrebščine le v svojih zadrugah!

V slogi je moč, v delu rešitev!

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnе v Mariboru. Telefon 31.2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Adolf Jelen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.